Op stap met

De nieuwe werkgroep is er klaar voor. Foto: Jan Alewijn Dijkhuizen.

Op stap met de Reptielen, Amfibieën en Vissen werkgroep, de jongste werkgroep van de KNNV Natuurvereniging Hollandse Delta.

Door Jan Alewijn Dijkhuizen.

In In de Branding met als thema "Leeftijd" mag de jongste werkgroep niet ontbreken, daarom ben ik een paar keer met de nieuwe werkgroep op stap geweest.

Afgelopen jaren is er door alle werkgroepen onderzoek gedaan in het Quackgors en het resultaat is geëvalueerd tijdens een speciale gezamenlijke werkgroepenavond. De conclusie was dat we ontzettend veel data verzamelen, dit wordt netjes verwerkt in de Nationale databank en de beheerder is er heel blij mee, echter, er ontbreekt ook iets in onze opzet. Tijdens onze werkgroepenavond werd vooral aandacht gevraagd voor zaken die we niet onderzoeken, namelijk de kwaliteit van het water en het waterleven. Voor andere gebieden zou juist onderzoek van de bodem van belang kunnen zijn. Dit laatste wordt ondertussen op de Slikken van Voorne uitgebreid gedaan.

Oprichting van de RAV werkgroep

Gerrit Hijbeek heeft de handschoen opgenomen! In het najaar van 2024 organiseerde hij een inloopavond met een lezing verzorgd door een vertegenwoordiger van RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland). Er bleek een grote groep belangstellenden op af te komen. Uit een korte enquête bleek dat er voldoende belangstelling was om als werkgroep verder te gaan. Op 16 januari 2025 kwamen de geïnteresseerden voor het eerst bij elkaar en deze avond zou je als oprichtingsavond van de RAV werkgroep van onze afdeling kunnen bestempelen met als coördinator Gerrit Hijbeek.

Even terug in de tijd

De eerlijkheid gebied te vermelden dat er al veel eerder leden van onze afdeling bezig zijn met deze diersoorten. In 2007 heeft een groepje KNNV-leden, toen onder de vlag van het IVN, al een poelenonderzoek in de Duinen van Oostvoorne uitgevoerd. Een klein aantal leden is ook al jaren bezig met onderzoek naar de zandhagedis wat mede door toedoen van een stagiaire van het Zuid-Hollands Landschap in een stroomversnelling is geraakt. En niet te vergeten, al 10 jaar wordt er op diverse plekken op Voorne-Putten en Goeree onderzoek gedaan naar het trekgedrag van glasaaltjes. Al deze enthousiaste onderzoekers vallen nu onder de nieuwe RAV werkgroep.

Naar aanleiding van de zandhagedis ben ik begin 2023 al eens "op stap" geweest met Theo Briggeman (zie Branding 2-2023). Hij vond toen na de enorme ingrepen in de Duinen van Oostvoorne maar zelden sporen of een levende hagedis. Het jaar erna is mede door de inzet van stagiaire Robin een grote uitbreiding van waarnemingen gedaan. Dit kan op herstel wijzen van de populatie maar het had ook te maken met de onderzoeksmethode, in 2024 zijn verspreid in de duinen matten neergelegd om warmte plekken te creëren voor hagedissen. Dat blijkt een goede lokmethode en gaf meteen een beter beeld over de verspreiding van de duinhagedis. Dit onderzoek wordt zeker vervolgd!

Om zelf eens een beeld te krijgen van het glasaal onderzoek ben ik op 20 maart op bezoek geweest bij een stel fanatieke vissers in Stellendam. Bij het gemaal Zuiderdiep bij de buitenhaven van Stellendam stond al een heel groepje klaar met bakken water, een groot kruisnet (let op, vergunningplichtig want verboden vangmiddel), een cuvet en felle lampen. In het voorjaar wordt deze plek maandenlang 2 avonden in de week bemonsterd, en dat doet dit groepje vrijwilligers al 10 jaar. Wanneer het donker wordt volgt er een strak protocol, het kruisnet gaat onder water en de timer wordt aangezet. Precies na 5 minuten wordt het net opgehaald en gekeken of er aaltjes gevangen zijn. Ook andere vissen worden indien aanwezig gedetermineerd. Dit wordt minimaal 5 keer herhaald. We hebben geluk en ik zie mijn eerste glasaaltjes! Daarnaast worden er garnalen en Kaukasische dwerggrondels gevangen. Die laatste soort zullen we op meer plaatsen tegen gaan komen.... Alles wordt genoteerd en doorgegeven aan RAVON."

Het eerste gezamenlijke werkgroep onderzoek

Jaarlijks bespreken de Coördinatoren van de KNNV-werkgroepen de door NM, ZHL en SBB ingediende wensen op gebied van onderzoek en monitoring. Voor het eerst werden er naast het onderzoek naar zandhagedissen voorstellen besproken op het gebied van amfibieën en vissen. Beslo-

Vissenpit padden in het water. Foto: Jan Alewijn Dijkhuizen.

Vissenpit paddensnoer. Foto: Jan Alewijn Dijkhuizen.

Werken met het kruisnet. Foto: Jan Alewijn Dijkhuizen.

ten is om in de Duinen van Oostvoorne en Goeree een aantal poelen te onderzoeken op kikkers, padden en salamanders in relatie tot eventueel aanwezige vissen en exoten. Op zaterdag 22 maart is de werkgroep hiermee gestart.

Dit is de tijd om snoeren en dril te vinden en daarom wordt er nog nauwelijks met een net gevist om deze niet te beschadigen. Het valt ons al snel op dat er erg grote verschillen zijn in wat we aantreffen. In de ene poel vinden we meerdere padden en kleine watersalamanders, in een andere poel helemaal niets.

Latere bezoeken moeten hier helderheid over verschaffen. Het is in ieder geval leuk om met een groepje enthousiastelingen gegevens over het waterleven te verzamelen.
Enkele dagen later gaan een paar werkgroepleden in de avonduren op zoek naar rugstreeppadden. Deze onderzoeksmethode is weer heel anders, dit gaat op gehoor. Tot onze vreugde worden op diverse plekken de concerten van de rugstreeppadden waargenomen. U moet zelf ook maar eens op een rustig plekje bij een poel gaan zitten luisteren. Het is magisch!

Een geheel nieuw onderwerp van onderzoek is vis. Begin april wordt de Holle Mare en Blanke Waal aan alle kanten bevist met grote RAVON netten.

Overigens lijkt dat gemakkelijker dan het is want de gemiddelde leeftijd van de vissers is geen 20 meer en de oevers aan het water zijn steil en hoog. Maar ook hier is het leuk om te doen en het levert toch ook al de eerste vangsten op van driedoornige stekelbaarsjes en ook hier de Kaukasische dwerggrondel. Al met al een voorzichtig maar geslaagd begin van deze jonge werkgroep. Komende maanden gaan we nog vaak naar buiten, dus al je een keer meewilt, je bent welkom!

Wiel is er klaar voor. Foto: Jan Alewijn Dijkhuizen.

Holle Mare, Gerrit in actie. Foto: Jan Alewijn Dijkhuizen.